

hoofdredacteur
Dr. Gert E. Schuitemaker

‘Pijnscores’

Leren artsen het dan *nóóit*? Die vraag komt bij mij op naar aanleiding van de *oxycodon-affaire*. Want dat wordt het: een affaire. Dat geef ik op een briefje. Oxycodon is een zware pijnstillers, die behoort tot de groep van opiaten. De samenstelling is vergelijkbaar met die van morfine en heroïne. Ja, oxycodon werkt verslavend. Maar dat weerhoudt artsen er niet van om het exuberant voor te schrijven. In enkele jaren tijd is het gebruik van oxycodon geëxplodeerd. In 2011 kregen nog ‘slechts’ 148 duizend patiënten oxycodon voorgeschreven. In 2017 bleek dat aantal verdrievoudigd: de teller kwam uit op 439.000 gebruikers, volgens de Stichting Farmaceutische Kengetallen (SFK).

Hoe kan dat? Lijden we allemaal veel meer pijn dan in 2011? Nee, daar lijkt het niet op. De toename is eenvoudig te verklaren. Jarenlang werd oxycodon vooral gebruikt door terminale kankerpatiënten. De meeste van hen krijgen niet de kans om een verslaving op te bouwen. Voor deze patiëntengroep is oxycodon vaak een uitkomst. Maar intussen blijkt de gebruikersgroep verder uitgedijd: het wordt nu ook voorgeschreven na bijvoorbeeld botbreuken, bij chronische rugpijn, gewrichtspijn of een hernia.

Journalisten van de *Volkskrant* deden afgelopen zomer een boekje open over het oxycodon-gebruik.¹ Ze haalden de casus aan van een kind bij wie de amandelen waren geknipt. In het ziekenhuis was het meisje oxycodon voorgeschreven. Haar huisarts schrok zich wild en nam contact op met de behandelend specialist. Zijn antwoord: ‘Dat is het protocol’. De kno-arts legde uit de pijn zo veel mogelijk te willen beperken. Zorginstellingen worden tegenwoordig immers door de inspectie en door de Nederlandse Vereniging Ziekenhuizen beoordeeld op ‘pijnscores’: hoe minder pijn, hoe beter het ziekenhuis scoort op ‘kwaliteit’. Het is een van de bizarre redenen waarom de zware pijnstillers in de lift zitten. Al doet de farmaceutische ‘marketing’ ongetwijfeld ook een duit in het zakje.

Het herinnert aan de opmars van het ADHD-medicijn Ritalin (methylfenidaat). Ook dit middel is verslavend en valt onder de Opiumwet. En ook het gebruik van methylfenidaat is in enkele jaren tijd geëxplodeerd, na het oprekken van de doelgroep. Intussen lijkt de toename van het aantal methylfenidaat-gebruikers gestuit. Daar kunt u meer over lezen vanaf pag. 6. Maar met oxycodon zijn we nog niet zover. Het goede nieuws is wel dat de discussie over deze pijnstillers lijkt te zijn open-

‘... helaas vaak lokale folklore en geloof ...’

gebroken. De betrokken beroepsgroepen - artsen, apothekers, verpleegkundigen - zijn gealarmeerd. In hun vakbladen is oxycodon een item geworden. Daarbij valt wel de relativerende toon op. Zo meldde het *Pharmaceutisch Weekblad* dit najaar dat 60% van de gebruikers in 2017 ‘slechts eenmaal’ de apotheek bezocht voor het ophalen van de pijnstillers.² Met andere woorden: *het valt wel mee met die verslaving*. In het vakblad *Nursing* meldde ‘pijndeskundige’ Wendy Oldenmenger niet bang te zijn voor de verslavende werking van oxycodon.³ Zij vertrouwt op de ‘zeer zorgvuldige indicatie, begeleiding, voorlichting en monitoring door deskundige hulpverleners’. Maar ze zegt tevens: ‘Het is helaas vaak lokale folklore en geloof die het beleid van een arts bepalen’. Ik moest die zin twee keer lezen. Toen geloofde ik pas wat ik las.

1. De Volkskrant (21 juli 2018)
2. <https://bit.ly/2OABcB2>
3. <https://bit.ly/2P5POYf>